

Opowieści partyzantów

Dzieje Wąchocka z opactwem cysterskim są związane –
W XII w. jego mury zostały wzniesione.

By dokładną datę założenia klasztoru odnaleźć,

Na schodach do wejścia musicie się znaleźć

I kamiennej tablicy przyjrzeć się uważnie –

Na pewno w tym miejscu coś Wam w oko wpadnie!

Ot, już mamy zadanie pierwsze rozwiązane,

Wiemy, kiedy opactwo nasze było zakładane.

W _ _ _ _ roku klasztor został tu ufundowany

Przez biskupa Gedeona z Krakowa (Gedkiem był też zwany).

Projektem z początku zajął się Włoch Simon, lecz czasu nie mało,

Bo aż 100 lat opactwo na skończenie budowy czekało!

Tereny dzisiejszego Wąchocka terenem lesistym i podmokłym były -

Dopiero starania cystersów do użytecznego stanu je doprowadziły.

Forma opactwa odpowiadała regule życia zakonnego:

Prosta budowla bazylikowa na planie krzyża łacińskiego,

Z krótkim prezbiterium i kilkoma kaplicami z boku –

Surowy to układ, lecz pełen uroku.

Cyfry z daty do siebie dodajcie

I stojąc przodem do opactwa, w lewo tyle kroków wykonajcie.

_ + _ + _ + _ = _ _

Przyjrzyjcie się fasadzie budynku – co w niej niezwykłego?

Ciekawe są pasy piaskowca: jasnego oraz ceglatego.

Ze starannie obrobionych ciosów tak je układano,

A materiał w okolicznych kamieniołomach nań wydobywano.

Klasztor dwukrotnie najazdy tatarskie niszczyły,

Lecz dzięki pracy zakonników jego mury do świetności

przywracane były.

W 1454 r. cystersi dla Wąchocka prawa miejskie wyjednali,

A w gospodarce okolicy poczesne miejsce zajmowali.

Hodowali zwierzęta, mieli tkalnie oraz własne młyny,

Górnictwo i hutnictwo nawet niestraszne zakonowi były.

Opactwo przywilej na poszukiwanie kruszców otrzymało –

Wiedzieliście, że tak Staropolskie Zagłębie Hutnicze właśnie

powstawało?

Po wyjściu z opactwa w lewo się kierujcie,

I ku centrum miasteczka dzielnie maszerujcie.

Dalszą historię opactwa tam poznacie bowiem –

O patriotycznych bohaterach miasta zaraz Wam opowiem.

Wypatrujcie pomnika gen. _ _ _ _ _

_ _ _ _ _

Postać tę do dyktatorów Powstania Styczniowego słusznie się

zalicza.

Odpowiedź na kolejną zagadkę znajdziecie w jego prawej dłoni.

Przyjrzyjcie się: _ _ _ _ _ – to nazwa tej broni!

Opactwo tradycje niepodległościowe z dawien dawna miało –

Już za czasów insurekcji Kościuszkowskiej dużo tu się działo.

Cystersi bowiem w pełni zdarzenia z 1794 r. popierali

I Kościuszkę w broń białą i palną zaopatrywali,

Jak również w lekkie armaty i kule armatnie –

Szeroki był zasięg tej pomocy bratniej!

Podczas wojen napoleońskich i Powstania Listopadowego

Braciszkwowie nie zmieniali też podejścia swego:

Broń dla walczących w opactwie była wytwarzana,

A każda forma oporu zbrojnego – wielce popierana.

Lokalne grupy zasłynęły jednak z poświęcenia swego

Głównie w czasach późniejszego Powstania Styczniowego.

Kwatera główna gen. Langiewicza tu się znajdowała,

A grupa powstańcza w okolicznych górach swe kryjówki miała.

Siedzibę Generała specjalnie tak ulokowano,

By z zakładów i kuźni suchedniowskich broni ciągle dostarczano.

W Wąchocku od ochotników wojennych wnet się zaroilo –

Formowanie kawalerii, strzelców i kosynierów zaraz nastąpiło.

Były też bataliony piechoty. Liczbę tych oddziałów

Poznasz, jeśli na pomniku orły policzysz pomału.

Tak, _ bataliony piechoty u nas utworzone były

I pod Langiewiczem ofiarnie służyły.

W styczniu 1863 r. wojska rosyjskie siły swe zebrały,

Zniszczyć bazę Langiewicza w Wąchocku bowiem zamierzały.

Generał opuścił miasteczko; został wcześniej ostrzeżony –

Konflikt zbrojny był jednak wciąż nieunikniony.

Kiedy bitwa powstańców z Rosjanami tu się rozegrała?

Wypiszcie dwukrotnie z pomnika najmniejszą cyfrę parzystą.

Walka miejsce miała:

_ . 0 _ 1863 r.

11 rannych i _ zmarłych powstańców zostało w jej wyniku.

By uzupełnić ostatnią liczbę, przypatrzcie się jeszcze cyfrą na

pomniku:

Kiedy wypiszecie większą cyfrę nieparzystą z ostatniej daty,

Dowiecie się, ile wynosiły Langiewicza straty.

Rosjanie do Wąchocka wkrótce zaś wkroczyli

I opuszczone przez ludność i powstańców miasto podpalili.

Langiewicz wycofał się ze swych pozycji i takim fortem

Ukrył się pod Bodzentynem przed nieprzyjacielem.

Później przeszedł granicę galicyjską. Austriacy go aresztowali,

Po czym przez dwa lata w więzieniu trzymali.

Generał wyjechał do Turcji, lecz żywota dokonał swojego

W Wiedniu w _ _ _ _ r. Pokój duszy jego!

W 100. rocznicę jego urodzin w kościele tablicę wmurowano –

Przepięknym marmurem pamięć bohatera uhonorowano.

(Datę śmierci spiszcie z cokołu pomnika –

Ruszymy jednak dalej, bo czas nam umyka!)

Dalej prosto, nie zbaczając z trasy, zdążajcie do rynku,

I poszukajcie drewnianego mężczyzny na fasadzie budynku.

Dalszy kierunek Wam wskaże jego przekrzywiona głowa –

Gdy przejdziecie pasami, do białego budynku na zakręcie

prowadzić gotowa.

To miejsce związane z generałem: spójrz, nawet ulica

Nosi dzisiaj miano Langiewicza!

Tu mieszkał generał i był sztab powstańczy, a więc kancelaria,

Ambulans wojskowy, a nawet drukarnia,

W której odezwy i rozkazy wszystkie drukowano.

Długo bohatera tutaj wspomniano...

Janina Prendowska, która w Mircu dworek posiadała,

Przez cały czas generała ofiarnie wspierała.

Ta dzielna kobieta w książce „Moje wspomnienia”

O ówczesnych dziejach tak oto nadmienia:

„... zabieram ze stołu i spiżarni wszystko przygotowane jedzenie. Jedzie więc wyładowana bryka do głównej kwatery, którą sobie obrał generał na pocztę. Był to porządny dworek z gankiem, w uliczce wychodzącej z Rynku. Dwóch kosynierów trzymało straż przy drzwiach wchodowych, a dwie kosy skrzyżowane były, wstrzymując niepotrzebnie się cisnących...”

Na kamienicy herbów kilka się znajduje –

Spójrzcie na rysunek obok; czego tu brakuje?

Poprawcie rysownika, gdyż był roztargniony;

Czy każdy herb przez Was jest już poprawiony?

Wróćcie na rynek; teraz małe zadanie, godne podróżnika,

By pośród iglaków poszukać pomnika!

Ujrzyjcie płk. _ _ _ _ _

_ _ _ _ _

Partyzanta ze świętokrzyskich lasów dobrze nam znanego.

Nazwisko tej postaci z II Wojną Światową związanej,

A także jej dzieje na cokole są tu wypisane.

Był to dowódca zgrupowań partyzanckich _ _

w G _ _ _ _ _ S _ _ _ _ _

Wojennych dowódców-bohaterów znacie dziś już wszystkich!

Pomnik Pułkownika obejdźcie teraz lewą stroną

I wybierzcie ulicę, która od kolei nazwę ma zapożyczoną.

Ruszcie prosto, aż figurę Jezusa Chrystusa Wam ujrzyjcie prosto
przed oczami.